



6.7.2011

Mari Niskanen

Niittykatu 12

87150 Kajaani

**Viite** Pilaantuneen alueen puhdistamista koskeva ympäristönsuojelulain 78 §:n mukainen ilmoitus.

## **PÄÄTÖS**

### **PUHDISTETTAVA ALUE**

Puhdistettava alue sijaitsee osoitteessa Niittykatu 12, Kajaani. Kohteen kiinteistörekisteritunnus on 205-4-65-8. Kiinteistön omistaa Kajaanin kaupunki ja kiinteistön haltija on Mari Niskanen.

### **ASIAN VIREILLETULO**

Ilmoitus pilaantuneen maaperän puhdistamisesta on saapunut Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) käsiteltäväksi 17.9.2008. Kohteesta ei ole tehty ennen kunnostusta päätöstä pilaantuneen maaperän puhdistamisesta, koska kunnostuksella oli kiireellinen aikataulu. Kainuun ELY-keskus sopi hakijan kanssa, että päätös ja kunnostustyön loppuraportti käsitellään samanaikaisesti. Loppuraportti on toimitettu Kainuun ELY-keskukseen 9.6.2010.

### **ILMOITUS JA LOPPURAPORTTI**

#### **Pilaantumisen tutkiminen ja maaperän kunnostus**

Kohteessa sattui öljyvahinko 2.7.2008, kun rakennuksen kellarissa kattilahuoneen lämmitysöljysäiliön tiiviste petti. Kellariin pääsi noin 200 l polttoöljyä. Polttoöljyä pääsi valumaan lattiakaivon kautta kiinteistön pihalla sijaitseviin jätevesikaivoihin.

Kohteessa tehtiin pilaantuneisuustutkimuksia 6.8.2008. Koska kysymyksessä on asuinrakennus, kunnostuksen tavoitetasoksi asetettiin VNa 214/2007 mukaisesti alempi ohjearvotaso. Kohde saatiin kunnostetuksi tavoitteiden mukaisesti autotallin, pesuhuoneen ja saunan alueilla. Myöskään rakennuksen ulkopuolella ei toimenpiteiden jälkeen todettu öljyhiilivetyjen pitoisuuksia. Rakennuksen ulkopuolella ei tehty kunnostustoimia.

Kattilahuoneen ja halkovaraston alueilla kunnostus toteutettiin tavoitteiden mukaisesti niillä alueilla, millä se oli mahdollista. Kattilahuoneen seiniin jääneet öljyhiilivetyjen pitoisuudet eristettiin huoneilmasta levytyksillä ja tuuletuksella ulkoilmaan. Samoin tehtiin myös halkovarastossa.

Kohteen kunnostus päättyi 4.12.2008 ja kohteen entisöinti päättyi helmikuussa 2009. Kohteesta poistettiin voimakkaasti öljyhiilivedyillä pilaantuneita maita, rakennus- ja purkujätteitä 27.66 t, lievästi öljyhiilivedyillä pilaantuneita maita, rakennus- ja purkujätteitä 5.02 t, öljynerotuskaivon lietettä 4.36 t sekä muita jätteitä 3.68 t. Rakennus- ja purkujätteet sekä maa-ainekset sisälsivät laskennallisesti arviolta n. 100 - 200 kg öljyhiilivetyjä.

### **Lausunto loppuraportista**

Rakenteiden kuntoa on tarkkailtava säännöllisesti. Mikäli myöhemmin havaitaan öljyn hajua, on asiasta ilmoitettava Kainuun maakunta-kuntayhtymään terveysviranomaisille ja mahdollisista jatkokunnostustöistä Kainuun ELY-keskukseen.

Kainuun ELY-keskus hyväksyy 9.6.2010 lähetetyn loppuraportin.

## **ASIAN KÄSITTELYN TAUSTAA**

### **Hankitut lausunnot**

Kainuun ELY-keskus ei ole pyytänyt asiasta lausuntoja.

## **ELY-KESKUKSEN RATKAISU**

Kainuun ELY-keskus on tarkastanut ilmoituksen ja hyväksyy siinä esitetyn alueen puhdistussuunnitelman ja sen toteutuksen sekä kunnostuksen jälkeisen loppuraportin, joka sisältää myös riskinarvioin. Puhdistustöissä on noudatettu seuraavia määräyksiä:

### ***Kunnostustavoitteet*** (YSL 7 §, 63 §, 75 §, 78 §, JL 6 §, 51 §)

Kunnostettavalta alueelta on poistettava pilaantunut maa-aines siten, että maaperän kunnostuksen tavoitteena on VNa:n (214/2007) mukaiset alemmat ohjearvot.

Mikäli lupamääräyksen 1. mukaiseen puhdistustasoon ei päästä, on jatkotoimista neuvoteltava Kainuun ELY-keskus kanssa.

### ***Kunnostustyön aikaiset tutkimukset*** (YSL 7 §, 78 §, JL 6 §, 51 §)

Kunnostuksen aikana on otettava näytteitä pilaantuneen alueen laajuuden ja haitta-ainepitoisuuksien tarkastamiseksi. Näytteet on otettava siten, että eri käsittelypaikkoihin toimitettava materiaali on edustavasti selvitetty.

### ***Alueen yleinen hoito ja järjestys*** (YSL 7 §, 78 §, JL 6 §, JA 7 §)

Kunnostukseen liittyvät työvaiheet on suunniteltava ja toteutettava siten, ettei pilaantuneisuutta leviä ympäristöön. Kunnostustoimien aikana on huolehdittava, ettei kunnostamisesta aiheudu haittaa tai vaaraa kunnostettavalla alueella oleskeleville eikä muuta terveys- tai ympäristöriskiä. Kunnostuksen yhteydessä on noudatettava työsuojelusta annettuja säännöksiä.

Alueet on erotettava muista alueista kohteen mukaisesti tarvittaessa aidalla, puomeilla tai lippusiimalla.

Kaivetut pilaantumattomat maa-ainekset, eri käsittelypaikkoihin toimitettavat pilaantuneet jätejakeet on pidettävä erillään kaivun, lastaamisen ja kuljetuksen aikana.

**Jäännöspitoisuudet** (YSL 7 §, 75 §, JL 6 §)

Kohteen jäännöspitoisuudet on varmistettava edustavalla näytteenotolla. Näytteenottoitiheys on valittava siten, että jäännöspitoisuudet tulevat tarkasti ja luotettavasti selvitettyiksi.

**Pilaantuneiden maan kuljettaminen** (YSL 78 §, JL 6 §, 9 §, 51 §, 3a §, 7 §)

Pilaantuneet maa-ainekset on peitettävä kuljetuksen ajaksi.

Tavanomaiseksi jätteeksi luokiteltavan pilaantuneen maa-ainesjätteen kuljetuksesta on tehtävä kuormakirjat, joista ilmenevät maa-ainesarjojen toimittaja yhteystietoineen, haitta-ainepitoisuudet, alkuperä osoitetietoineen, käsittelypaikka ja määrä (t).

Ongelmajätteeksi luokiteltavan pilaantuneen maa-ainesjätteen kuljetuksesta on tehtävä siirtoasiakirja siten kuin valtioneuvoston päätöksessä 659/1996 ongelmajätteistä annettavista tiedoista sekä ongelmajätteiden pakkaamisesta ja merkitsemisestä säädetään.

**Pilaantuneiden maa-ainesjätteiden sijoittaminen** (YSL 7 §, 78 §, JL 6 §, 3a §)

Kohteesta poistettavat jätejakeet on luokiteltava. Kiinteistöltä poistettavat jätteet on toimitettava ominaisuuksiensa mukaisesti käsiteltäväksi laitokseen, jonka ympäristöluvassa on hyväksytty kyseisen jätteen käsittely.

**Pilaantuneen veden käsittely** (YSL 7 §, 75 §, 78 §, JL 6 §, 9 §, 51 §, 3 a §)

Kohteeseen mahdollisesti kertyvästä vedestä on otettava edustavia vesinäytteitä. Näytteistä on tutkittava samat haitta-aineet kuin n työn aikaisia tutkimuksia koskevassa määräyksessä on edellytetty.

Pilaantunut vesi on poistettava esimerkiksi imuautolla tai vesi on puhdistettava paikan päällä tarkoitukseen soveltuvalla laitteistolla. Jos kaivantoihin kertyvä vesi viemäroidään, on veden viemärointiin pyydettävä lupa alueen vesihuollosta vastaavalta laitokselta ja noudatettava sen antamia ohjeita ja määräyksiä.

**Kunnostustyön valvonta, tiedotus, kirjanpito ja raportointi** (YSL 78 §, JL 51 §, 10 §)

Kunnostustyöhön on nimettävä henkilö, joka vastaa päätöksen määräyksien noudattamisesta ja puhdistustyön valvonnasta. Valvonnasta vastaavan henkilön nimi ja yhteystiedot sekä kunnostuksen aloittamisajankohta on ilmoitettava naapurikiinteistöille ja kirjallisesti Kainuun ELY-keskukselle, Kajaanin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle ja kunnostusalueen maanomistajalle ennen toimenpiteiden aloittamista. Edellä mainituille tahoille on ilmoitettava myös kunnostuksen lopettamisajankohta.

Työn aikana on pidettävä kirjaa maaperänäytteenotosta ja eri käsittelypaikkoihin toimitettavan maa-aineksen haitta-ainepitoisuuksista, määristä ja pilaantuneen maan sijoituskohteista.

Kunnostuksesta on tehtävä raportti, jossa on esitettävä kaivutyön toteuttaminen ja karttapiirustus toteutuneista kaivualueista ja kaivusvyvyksistä, kuvaus mahdollisista työn aikaisista näytteenottomenetelmistä ja yhteenveto kaivutyön aikaisesta näytteenotosta, kirjanpitoliedot poistetusta pilaantuneista maa-aineksista, analyysitulokset puhdistetun maaperän haitta-aineiden jäännöspitoisuuksista ja näytteenottoaikojen sijainnit karttapiirustuksessa esitettyinä sekä yhteenveto mahdollisten vesinäytteiden analyysituloksista ja pilaantuneen veden poistamisesta ja käsittelystä. Raporttiin on liitettävä yhteenveto ongelmajätteiden siirtoasiakirjoista ja pilaantuneiden

maiden kuormakirjoista. Eri käsittelypaikkoihin toimitettujen pilaantuneiden maa-ainesten haitta-ainepitoisuudet ja määrät on esitettävä loppuraportissa selkeästi eriteltyinä esimerkiksi omista yhteenvetotaulukoissaan.

Raportti on toimitettava Kainuun ELY-keskukselle ja Kajaanin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle kahden kuukauden kuluessa kaivutyön loppuunsaattamisesta.

## **PERUSTELUT**

### **Käsitteet**

Ongelmajätteeksi luokiteltavalla pilaantuneella maa-ainesjätteellä tarkoitetaan kaivettua maa-ainesta, jonka haitta-ainepitoisuudet ylittävät valtioneuvoston asetuksessa jäteasetuksen liitteen 4 muuttamisesta (N:o 1128/2001) asetetut ongelmajäteraja-arvot. Tavanomaiseksi jätteeksi luokiteltavalla pilaantuneella maa-ainesjätteellä tarkoitetaan kaivettua maa-ainesta, jonka haitta-ainepitoisuudet ovat valtioneuvoston asetuksen 214/2007 mukaisen alemman ohjearvon ja ongelmajäteraja-arvon välissä. Ympäristöministeriön asetuksessa yleisimpien jätteiden sekä ongelmajätteiden luettelosta (N:o 1129/2001) ongelmajätteiksi on merkitty maa- ja kiviainekset, jotka sisältävät vaarallisia aineita (17 05 03). Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa N:o 509/2005 haitta-aineet on luokiteltu vaaraa osoittavilla R-lausekkeilla. Valtioneuvoston asetuksessa jäteasetuksen liitteen 4 muuttamisesta (N:o 1128/2001) on lueteltu ominaisuudet, joiden perusteella jätteet luokitellaan ongelmajätteiksi, ja ominaisuuksien tulkinnessa sovellettavat raja-arvot.

### **Yleiset perustelut**

Ympäristönsuojelulain 78 §:n mukaan pilaantuneiden maa-ainesten käsittelyyn on oltava ympäristölupa. Maaperän puhdistamiseen pilaantuneella alueella tai pilaantuneen maa-aineksen poistamiseen toimitettavaksi muualla käsiteltäväksi voidaan kuitenkin ryhtyä tekemällä siitä ilmoitus alueelliselle ELY-keskukselle, jos pilaantuneen alueen laajuus ja maaperän pilaantumisen aste on riittävästi selvitetty, puhdistamisessa noudatetaan yleisesti käytössä olevaa hyväksyttävää puhdistusmenetelmää ja toiminnasta ei aiheudu ympäristön muuta pilaantumista. Ilmoituksessa tarkoitettu pilaantuneen maaperän kunnostaminen kaivamalla on vakiintunut pitkään käytössä ollut puhdistusmenetelmä, joten kyseinen asia on käsitelty ympäristönsuojelulain 78 §:n mukaisena ilmoituksena. Päätöksessä annetut määräykset maaperän puhdistamisesta ovat välttämättömiä, jotta alueen maaperä täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain mukaiset terveyden- ja ympäristönsuojelun vaatimukset.

### **Perustelut kunnostustavoitteita koskeville määräyksille**

Valtioneuvoston asetus maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista (214/2007) tuli voimaan 1.6.2007. Asetuksen liitteessä on säädetty maaperässä yleisimmin esiintyvien haitallisten aineiden kynnyсарvot, alemmat ohjearvot ja ylempät ohjearvot, joita käytetään apuna maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnissa. Mikäli yhden tai useamman haitta-aineen pitoisuus maaperässä ylittää kynnyсарvon, on maaperän pilaantuneisuus ja puhdistustarve arvioitava. Maaperää pidetään yleensä pilaantuneena, jollei arvioinnista muuta johdu: 1) alueella, jota käytetään teollisuus-, varasto- tai liikennealueena, jos yhden tai useamman aineen pitoisuus ylittää säädetyn ylempien ohjearvon; 2) muulla kuin 1 kohdassa tarkoitettulla alueella, jos yhden tai useamman aineen pitoisuus ylittää säädetyn alemman ohjearvon.

Kainuun ELY-keskus katsoo, että puhdistusvaatimuksena on pidettävä VNa:n (214/2007) mukaisia alempia ohjearvoja, koska kunnostettavaa kohdetta käytetään aktiivisesti uimarantakäytössä ja se sijaitsee aivan vesistön läheisyydessä. Kun puhdistus toteutetaan huolellisesti ja tämän päätöksen mukaisesti, ei toiminnasta katsota aiheutuvan tarpeetonta ympäristö- tai terveyshaittaa. Mikäli puhdistuksessa ei saavuteta tavoitetasoa, on tehty VNa:n (214/2007) mukainen riskinarviointi,

minkä avulla saadaan luetettavasti kartoitettua jäännöspitoisuuksista mahdollisesti aiheutuvat riskit. (Määräys 1 ja 2.)

Jäännöspitoisuusnäytteenotolla todennetaan maaperän haitta-ainepitoisuudet pilaantuneen maa-aineksen poistamisen jälkeen. Näytteenotolla varmennetaan edellytetyjen kunnostustavoitteiden toteutuminen. (Määräys 3.)

### **Perustelut työn toteuttamista koskeville määräyksille**

Kunnostuksen aikaisella näytteenotolla selvitetään tarvittava kaivussyvyys ja pilaantuneen alueen laajuus. Käsittelyyn toimitettavien maa-ainesten tutkiminen on toteutettava siten, että kenttämittaustulokset varmennetaan laboratoriossa maa-ainekeräkohtaisesti ja että tulosten perusteella voidaan erotella toisistaan ongelmajätteiksi luokiteltavat maa-ainesjätteet sekä tavanomaiseksi jätteeksi luokiteltavat maa-ainesjätteet ja eri käsittelypaikkoihin toimitettavat pilaantuneet maa-ainesjätteet. (Määräys 4.)

### **Alueen yleinen hoito ja järjestys**

Kaivualueet on edellytetty aidattaviksi sekä merkittäväksi kylteillä, jotta pilaantuneen maan kaivusta ja muista työvaiheista ei aiheudu haittaa tai vaaraa työmaan ulkopuolisille tahoille ja jotta estetään asiattomien pääsy kaivualueelle. Poistettavat pilaantunutta maa-ainesta sisältävät kuormat on peitettävä, työmaalla on noudatettava työsuojelusta annettuja säännöksiä ja eritavoin pilaantuneet maa-ainesjätteet sekä pilaantumattomat maa-ainekset ja muut jätejakeet on edellytetty pidettäväksi erillään, jotta pilaantuneista maa-aineksista ei aiheudu haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle. (Määräykset 5.-7., 9.)

### **Perustelut pilaantuneiden maa-ainesjätteiden käsittelyä koskeville määräyksille**

Tavanomaiseksi jätteeksi luokiteltavien pilaantuneiden maa-ainesjätteiden kuljetuksista tehtävät kuormakirjat ovat tarpeen viranomaisvalvonnan kannalta. (Määräys 10.)

Valtioneuvoston päätöksessä (659/1996) ongelmajätteistä annettavista tiedoista sekä ongelmajätteiden pakkaamisesta ja merkitsemisestä annetaan määräykset jätteen tuottajan velvollisuudesta laatia siirtoasiakirja. Edellä mainitun päätöksen mukaan siirtoasiakirja tulee olla mukana ongelmajätteitä kuljetettaessa ja siirtoasiakirjat on säilytettävä vähintään kolmen vuoden ajan. (Määräys 11.)

Kaivetut pilaantuneet maa-ainesjätteet toimitetaan käsiteltäväksi kaatopaikalle tai muulle laitokselle, jolla on voimassa oleva ympäristölupa vastaanottaa ja loppusijoittaa kyseisiä massoja. Kaatopaikkakelpoisuus osoitetaan kaatopaikoista annetun valtioneuvoston päätöksen mukaisesti. (Määräys 5.)

### **Perustelut pilaantuneen veden poistamiselle**

Pilaantuneen veden poistamisella varmistetaan, että vedessä olevat haitta-aineet eivät pääse kulkeutumaan laajemmalle alueella eivätkä aiheuta enempää maaperän tai pohjaveden pilaantumista tai muuta haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle. (Määräys 14.)

## **Perustelut muille määräyksille**

Aloituseroilmoitus ja vastuuhenkilön nimeäminen ovat tarpeen viranomaisvalvonnan kannalta. (Määräys 15.)

Kirjanpidolla ja loppuraportilla dokumentoidaan tehdyt näytteenotto-, kaivu- ja muut kunnostustoimenpiteet. Dokumentointi on tarpeen viranomaisvalvonnan kannalta. (Määräys 16.-17.)

## **Keskeisimmät lainkohdat**

Jätelain 6 §:n mukaan jätteestä tai jätehuollosta ei saa aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Jätehuollossa on käytettävä parasta taloudellisesti käyttökelpoista tekniikkaa sekä mahdollisimman hyvää terveys- ja ympäristöhaitan torjuntamenetelmää. Jätettä ei saa käsitellä hallitsemattomasti. (Määräykset 1.-14.)

Ympäristönsuojelulain 7 §:n mukaan maahan ei saa jättää tai päästää jätettä eikä muutakaan ainetta siten, että seurauksena on sellainen maaperän laadun huononeminen, josta voi aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, viihtyisyyden melkoista vähentymistä tai muu niihin verrattava yleisen tai yksityisen edun loukkaus (maaperän pilaamiskielto). (Määräykset 1. - 3., 5., 7 ja 8.)

Valvonta- ja lupaviranomainen voi jätelain 51 §:n mukaan antaa yksittäistapauksissa määräyksiä ja ohjeita siitä, miten selvilläolo- ja kirjanpitovelvollisuus on täytettävä. (Määräykset 2.- 4., 9.-11., 6. ja 11.-17.)

## **SOVELLETUT OIKEUSOHJEET**

Ympäristönsuojelulaki (86/2000) 4, 5, 7, 53, 54, 63, 75, 78, 96, 97 §

Ympäristönsuojeluasetus (169/2000) 24, 25, 26, 27 §

Laki ympäristönsuojelulainsäädännön voimaannpanosta (113/2000) 19, 22 §

Jätelaki (1072/1993) 6, 9, 51, 77 §

Jäteasetus (1390/1993) 3a, 7, 10 §

Valtioneuvoston asetus maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista (214/2007)

Ympäristöministeriön asetus yleisimpien jätteiden sekä ongelmajätteiden luettelosta (1129/2001)

Valtioneuvoston päätös ongelmajätteistä annettavista tiedoista sekä ongelmajätteiden pakkaamisesta ja merkitsemisestä (659/1996)

Ympäristöministeriön asetus alueellisen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista (1387/2006)

## **PÄÄTÖKSEN VOIMASSAOLO**

Tämä päätös on voimassa toistaiseksi.

## **MAKSU**

Maksu on 1290 euroa.

Maksun perusteena on käytetty ympäristöministeriön asetusta alueellisen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista (N:o 1387/2006), jonka mukaan pilaantuneen maaperän puhdistamisesta tehtävän ilmoituksen käsittelyä koskevan päätösten maksu on 43 euroa kultakin asian käsittelyyn kuluvalta tunnilta. Asian käsittelyyn on kulunut aikaa 30 tuntia.

## PÄÄTÖS

Hakijalle

## TIEDOKSI

Kajaanin kaupunki/Inkeri Neuvonen

Kainuun maakunta-kuntayhtymä, terveysviranomainen

## ILMOITTAMINEN KUNNAN ILMOITUSTAULULLA

Kainuun ELY-keskus tiedottaa tästä päätöksestä Kajaanin kaupungin ilmoitustaululla YSL 54 §:n mukaisesti.

## MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen. Valitusosoite on liitteenä.

Yksikön päällikön estyneenä ollessa

Ylitarkastaja



Unto Ritvanen

Ylitarkastaja



Sari Myllyoja

## LIITTEET

Valitusosoitus





## VALITUSOSOITUS

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **Vaasan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella.

### Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksen antopäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

**Valitusaika päättyy 5.8.2011.**

### Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa **Vaasan hallinto-oikeudelle**. Omalla vastuulla valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, lähetin välityksellä, telekopiona tai sähköpostilla. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

### Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin ja mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiolla tai sähköpostilla). Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen laatijana on muu henkilö, on valituskirjelmässä ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

### Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.
- mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta.

### Vaasan hallinto-oikeuden osoite

**Postiosoite**  
PL 204  
65101 VAASA

**Käyntiosoite**  
Korsholmanpuistikko 43  
65101 VAASA

**Fax**  
010 36 42760

**Sähköposti**  
vaasa.hao@oikeus.fi

### Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 90 euroa, ellei valittaja tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain (701/1993) 7 §:n nojalla vapaudu maksuvelvollisuudesta.

